

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 073 «Менеджмент»**

на тему: «Формування стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства»

Виконавець:
студентка факультету менеджменту,
обліку та інформаційних технологій
Дімова Олена Степанівна

/підпис/

Науковий керівник:
д.е.н., професорка,
Кузнецова Інна Олексіївна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах війни аграрним підприємствам складно сформулювати єдину стратегію розвитку, оскільки військові дії прямо впливають на стан земель та вартість основних ресурсів. Підприємництво — це ризикова діяльність, а виробництво аграрної продукції ускладнюється залежністю не лише від ринкових, а й від погодних та кліматичних умов. Стратегічне планування допомагає підприємствам уникнути розпорошення зусиль та ресурсів і направити весь капітал на проекти, які принесуть значний прибуток, та уникнути простоювання капіталу чи його неефективного використання.

Мета роботи. Метою дипломної роботи є формування оптимальної стратегії розвитку підприємства, яка призведе до підвищення ефективності діяльності підприємства.

Завдання роботи. Для досягнення визначеної мети було поставлено низку завдань:

- розкрити поняття стратегії та визначити її види;
- проаналізувати сучасний стан стратегічного управління в сільськогосподарських підприємствах України;
- надати організаційно-економічну характеристику досліджуваного підприємства;
- діагностувати макросередовище СВК «ПРОГРЕС»;
- сформулювати напрями стратегічного розвитку СВК «ПРОГРЕС»;
- обґрунтувати економічну доцільність реалізації стратегії розвитку СВК «ПРОГРЕС».

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є сільськогосподарський виробничий кооператив «ПРОГРЕС» (СВК «ПРОГРЕС»).

Предмет дослідження. Предметом дослідження є сукупність теоретичних засад та практичних методів формування стратегії СВК «ПРОГРЕС».

Методи дослідження. У роботі було використано наступні методи: статистичний метод аналізу числових даних (вертикальний та горизонтальний аналіз), SNW-аналіз, PESTLE-аналіз, матриця Shell/DPM, матриця Ансоффа «продукт-ринок».

Інформаційна база. Інформаційною базою дослідження є наукові праці іноземних та вітчизняних вчених з питань формування стратегії розвитку підприємства, нормативно-правові акти, наукові статті в періодичних виданнях. У практичній частині кваліфікаційної роботи було використано документи первинної звітності СВК «ПРОГРЕС», у тому числі фінансову звітність підприємства.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (38 найменувань) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 89 сторінок. Основний зміст викладено на 67 сторінках. Робота містить 20 таблиць, 22 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні засади формування стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства» розглянуто сутність та класифікацію стратегій розвитку підприємства, проаналізовано сучасний стан розвитку стратегічного управління в сільськогосподарських підприємствах України та розглянуто процес формування стратегії розвитку та його особливості в діяльності агропідприємств.

Визначено сучасний стан стратегічного управління в сільськогосподарських підприємствах України як той, що потребує реформації та підтримки уряду. Під час аналізу наукової літератури та статистичної інформації визначено, що більшість аграрних підприємств України користуються лише короткостроковим плануванням через невизначеність в умовах військового стану та складність довгострокового планування діяльності в аграрній галузі.

У другому розділі «Формування стратегії розвитку СВК «ПРОГРЕС»» проаналізовано організаційно-економічну характеристику підприємства, діагностовано макросередовище досліджуваного підприємства, запропоновано напрями стратегічного розвитку СВК «ПРОГРЕС» та обґрунтовано економічну доцільність реалізації стратегії розвитку СВК «ПРОГРЕС».

Проаналізовано фінансові показники підприємства та визначено типи його фінансової стійкості упродовж досліджуваного періоду. За допомогою PESTLE-аналізу проаналізовано зовнішнє середовище підприємства, а з допомогою SNW-аналізу — внутрішнє з метою визначення основних сильних та слабких сторін підприємства. Для визначення напрямку розвитку було використано матрицю БКГ; з її допомогою визначено сільськогосподарські культури, обсяги вирощування яких слід зберегти. Для формування та відбору стратегії було використано матрицю Ансоффа, яка показала, що найбільш оптимальною стратегією розвитку підприємства є стратегія продажу нових продуктів на існуючому ринку, а саме вирощування нішевих культур підприємством для їхньої подальшої реалізації.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. За результатами аналізу наукової літератури було визначено, що стратегія є генеральним планом дій підприємства, який показує потенційний напрямок, в якому воно має рухатись для утримання на мінливому ринку зі зростаючою кількістю конкурентних сил, і необхідна підприємству для підтримки конкурентоспроможності на ринку.

2. Після аналізу сфери діяльності було визначено, що СВК «ПРОГРЕС» спеціалізується на вирощуванні зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур. Кооператив також вирощує люцерну для продажу на корм для ВРХ (великої рогатої худоби).

3. За результатами аналізу фінансового стану досліджуваного підприємства було визначено, що чистий прибуток від реалізації упродовж досліджуваного періоду демонструє тенденцію до коливань. Чистий прибуток у 2017 та 2018 роках зменшувався, у 2019-му та 2020-му роках діяльність кооперативу була збитковою, проте у 2021-му році підприємство отримало колосальний прибуток, який зменшився у 2022-му році і був меншим, ніж на початку досліджуваного періоду.

4. За результатами аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища СВК «ПРОГРЕС» з використанням таких методів аналізу як: SNW-аналіз, PESTLE-аналіз, матриця Shell/DPM, матриця Ансоффа «продукт-ринок», було визначено, що найбільшою проблемою досліджуваного підприємства є відсутність диверсифікації продуктового портфеля. Наявність диверсифікованої продукції дозволить зменшити залежність прибутку від врожайності стандартних зернових та олійних культур.

5. За результатами розрахунків було встановлено, що загальні інвестиції, необхідні для впровадження вирощування нішевих культур упродовж одного сезону, складають 2,7 млн грн. Загальна сума прибутку, який отримає кооператив після реалізації даних заходів, становить 1,9 млн грн.

6. Обрані заходи було визнано доцільними, оскільки для того, щоб окупити нововведення, підприємству потрібно 14,5 місяців. Впровадження вирощування нішевих культур на підприємстві призведе до збільшення прибутків кооперативу та нарощування клієнтської та постачальницької бази через появу нових видів продукції.

АНОТАЦІЯ

Дімова О. С. «Формування стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства (на прикладі СВК «ПРОГРЕС»)».

**Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
«073 Менеджмент»**

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2024.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти формування стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства, визначено сутність та види стратегій розвитку підприємства.

Проаналізовано організаційно-економічну характеристику підприємства, проведено діагностику макросередовища підприємства, сформовано напрям стратегічного розвитку підприємства.

Запропоновано стратегію розвитку підприємства шляхом вирощування та реалізації нішевих культур.

Ключові слова: стратегія розвитку, сільськогосподарське підприємство, нішеві культури, стратегічні альтернативи, матриця Ансоффа.

ANNOTATION

Dimova O. «Formation of the agricultural enterprise development strategy (on the example of «PROGRES»)»

**Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty
073 «Management»**

Odessa National Economics University. – Odessa, 2024.

The work deals with the theoretical aspects of the development strategy of the agricultural enterprise, the essence and types of strategies for the development of the enterprise.

Author analysis the organizational and economic characteristics of the enterprise, conducts the diagnostics of the enterprise macro environment, forms the direction of strategic development of the enterprise.

Keywords: development strategy, agricultural enterprise, niche crops, strategic alternatives, Ansoff matrix.